

KAREN HEALY
**SOCIALT ARBEJDE
I TEORI OG KONTEKST**
En grundbog

2. udgave

Oversat af Joachim Wrang

PROFESSIONS|SERIEN
AKADEMISK FORLAG

Del 1 består af to kapitler. Kapitel 1 introducerer en diskursiv tilgang til forståelsen af vores praksiskontekst. Jeg vil hævde, at en forståelse af praksiskonteksten er en nødvendig bestanddel af det sociale arbejdes praksis, og at vores praksiskontekst kan forstås med udgangspunkt i konkurrerende diskurser. Termene 'diskurs' og 'diskursanalyse' defineres, og de tre centrale former for diskurser, der former mange nutidige kontekster for det sociale arbejdes praksis, beskrives. Disse diskurser diskuteres mere detaljeret i kapitel 3-5.

Kapitel 2 fokuserer på en dynamisk praksismodel, der illustrerer, hvordan centrale elementer som den institutionelle kontekst, bruges og lokalsamfunds forventninger, grundlaget for vores faglige praksis og rammen for vores praksis interagerer og tilsammen danner vores faglig formål. Denne dynamiske praksismodel ligger til grund for analysen af de diskurser, der former vores praksiskontekster (del 2) og praksisteorier (del 3). I kapitel 2 ser jeg også på tre tilgange til brug af teori med særlig fokus på en kritisk refleksiv tilgang, der belyser introduktionen af analyser af praksisteorier i denne bog.

KAPITEL 1

Forståelsen af vores kontekst

Det primære formål med denne bog er at introducere læseren for en kontekstuel oplyst tilgang til det sociale arbejdes praksis. Jeg vil præsentere socialarbejdere, studerende og undervisere for forskellige rammer til forståelse af de mangfoldige og ofte forvirrende praksiskontekster og praksisteorier. Ved at forstå de ideer, der ligger til grund for vores praksiskontekster og formelle teoretiske grundlag, øger vi vores evne til at realisere de værdier, vi bekender os til, og de mål, vi har sat. I dette kapitel vil jeg forklare vigtigheden af begreberne 'diskurs' og 'diskursanalyse' for en refleksion over den faglige praksis og vil kort beskrive de tre former for diskurser, der har størst indflydelse på socialt arbejde (mere detaljeret beskrevet i del 2). Dette ville udgøre en vigtig forberedelse til kapitel 2, hvor jeg vil præsentere en dynamisk praksismodel, der viser, at vores faglige formål konstrueres som følge af en interaktion mellem forskellige elementer i vores institutionelle kontekster, faglige grundlag for praksis, faglige formål og rammer for praksis. Her præsenterer jeg også læseren for tre tilgange til teoribrug, som der vil blive henvist til i analyserne af praksisteorier i del 3.

Vigtigheden af diskurs

I denne bog bruges en diskursiv tilgang til at identificere og analysere de centrale filosoffer og ideer, der former det sociale arbejdes praksisser inden for social- og sundhedsinstitutioner. Termen 'diskurs' refererer til "et system eller aggregat af betydninger" (Taylor, 2013:14), gennem hvilket bestemte sociale fænomener, herunder 'behov', 'viden' og 'intervention', konstrueres. Diskurser er med andre ord – og set fra et poststrukturalistisk perspektiv – sproglige praksisser, der former vores tanker, handlinger og endda vores identiteter. De er med Partons ord (1994:13) "rammer eller net for sociale organisationer og muliggør nogle handlinger, mens de udelukker andre". Denne diskursforståelse anerkender sproget som "en form for social praksis snarere end en rent individuel aktivitet eller en mekanisk afspejling af situationsbestemte variable" (Fairclough, 1992:63), og

en central antagelse, som den hviler på, er, at diskurser har en konkret betydning for vores praksis. Diskurser udformer vores forståelse af brugeres behov og former, hvad der betragtes som 'passende' måder at forstå og reagere på disse behov på, såvel som legitimerer nogle videns- og praksisformer, mens den nedvurderer andre. Som vi for eksempel skal se i kapitel 3, har den stigende indflydelse, som New Public Management-diskursen har haft inden for psykiatrien, bidraget til kategoriseringen og prioriteringen af visse former for aktiviteter, for eksempel 'terapeutisk intervention', samtidig med at dette har gjort det sværere at skabe anerkendelse af praksissens 'gråzoner' som for eksempel relationsdannende aktiviteter (se Saario & Stepney, 2009). Dette kan skabe udfordringer for socialarbejdere, når de skal redegøre for deres praksisser inden for disse gråzoner.

Den tilgang til diskursanalyse, der udvikles i kapitel 3-5, kan beskrives som 'kritisk', i og med at vi undersøger, hvordan diskurser, der opererer i vores praksisfelt, er med til at konstruere vores kontekster, vores faglige formål og forholdet mellem magt og viden i praksisfeltet. Den kritiske diskursanalyse handler om at forstå, hvordan sproget bidrager til dominansen af visse sandhedspåstande og til, at bestemte aktører i en praksiskontekst privilegeres, og til det – om noget overhovedet – som andre aktører, såsom socialarbejdere, leverandører af social service og brugere, kan gøre for at sætte spørgsmålstegn ved disse sandhedspåstande og skabe plads til alternative betydninger, herunder forskellige måder at forstå brugeres behov og reagere på 'problemer' på (Taylor, 2013: 14).

Diskursbegrebet og den kritiske diskursanalyse er vigtige redskaber for socialarbejdere i forsøget på at forstå og skabe forandring i – og gennem – vores institutionelle kontekster. Social- og sundhedskontekster er arenaer for konkurrerende diskurser. Hver af disse tilbyder forskellige fortolkninger af karakteren af klienters behov, af ekspertviden, karakteren af det sociale arbejdes rolle og – mere specifikt – den form for 'hjælp' eller intervention, der bedst kan forholde sig til de emner og løse de problemer, som brugere står over for. I nogle social- og sundhedskontekster ser man ikke megen åben kamp mellem forskellige diskurser. I disse kontekster er en bestemt diskurs eller en række forenelige diskurser blevet dominerende, i det mindste hvad angår bestemmelsen af institutionens officielle praksis. I mange kontekster eksisterer der imidlertid store spændinger

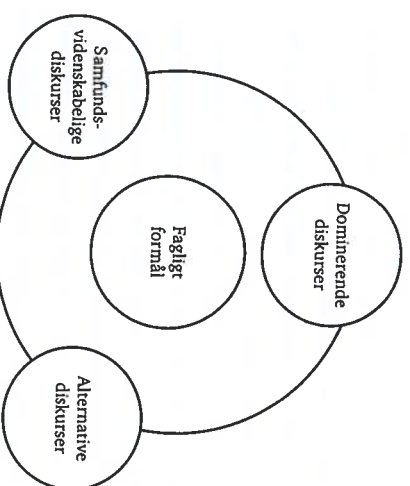
mellem forskellige måder at opfatte praksiskonteksten på, især i forbindelse med bestemmelsen af karakteren af klienters behov og det sociale arbejdes rolle.

Forholdet mellem diskurser og det sociale arbejdes praksis er dynamisk i den forstand, at diskurser stærkt former det sociale arbejdes praksis, samtidig med at socialarbejdere aktivt kan bruge og bestride de diskurser, der har indflydelse på deres praksisdomæner. Dette kræver, at vi forstår dem. Diskursanalyse kan som minimum hjælpe os med at forstå og aktivt bruge de begreber, der former vores institutionelle miljø og påvirker vores faglige formål. Fra et diskursperspektiv er det vigtigt, at vi som socialarbejdere forstår og bruger de sproglige praksisser, der dominerer vores praksiskontekster, hvis vi ønsker at maksimere mulighederne for, at vores egne og vores klienters perspektiver kan blive anerkendt i disse kontekster. For eksempel dominerer spørgsmålet om omkostningseffektivitet ofte inden for social- og sundhedssektoren, og derfor kan det – på et rent pragmatisk niveau – være til gavn for os at forstå og bruge dette begreb i forbindelse med præsentationen af vores praksis og nye initiativer med og på vegne af brugerne.

Socialarbejdere kan også bruge diskursanalyse til at bestride alment accepterede måder at betragte og respondere på klienters behov på. Fook (2002:89) hævder, at "[ved] blot at vælge ikke at acceptere dominerende ideer og pege på modsigelser kan [vi] arbejde for at bekæmpe, udfordre og forandre disse dominerende betydningssystemer". Ved at forstå de diskurser, der konstruerer vores praksismiljø, kan socialarbejdere inddrages i arbejdet med at åbne disse kontekster for "alternative forståelser af virkeligheden" (Parton, 2003:9). Ved at bruge diskurser på denne måde kan socialarbejdere arbejde med centrale interesser og aktører om udviklingen af andre og bedre måder at forstå og respondere på klienters behov på. For eksempel har socialarbejdere i mange social- og sundhedsinstitutioner en vigtig rolle at spille i forhold til at kaste lys over de sociale og strukturelle sammenhænge, der påvirker de problemstillinger, som brugere er konfronteret med, og opfordre til responser fra de sociale myndigheder, der rækker videre end blot at 'ordne' individets problem og i stedet fokuserer på de sociale og strukturelle årsager til problemerne.

Del 2 belyser de diskurser, der former formålet med vores praksis. Tre former for diskurser (figur 1.1) har stor indflydelse på praksiskonteksten, folks forvent-

ninger til de serviceydelser, som det sociale arbejde kan levere, konstruktionen af brugerens 'behov' og de teorier, der ligger til grund for det sociale arbejdes praksis.

Figur 1.1 Diskurser og formålet med den faglige praksis

De tre former for diskurser, der former formålet med den faglige praksis, er dominerende diskurser, samfundsvidenskabelige (herunder psykologiske) diskurser og alternative diskurser. 'Dominerende diskurser' (kapitel 3) refererer til de diskurser, der har størst indflydelse på udformningen af forholdet mellem magt og viden inden for social- og sundhedsområdet. De præger de institutionelle praksiskontekster, bestemmer de former for viden, der værdsættes, de former for serviceydelser, der findes, og den magt og viden, der indgår i forholdet mellem leverandøren af service og brugeren.

'Samfundsvidenskabelige diskurser' (kapitel 4) er de diskurser, der har deres rod i fag, der traditionelt har leveret vidensgrundlaget og det teoretiske grundlag for socialt arbejde som profession. Disse diskurser har primært rod i de psykologiske videnskaber og samfundsvidenskabernes, og selv om det er muligt at identificere en stor mangfoldighed af forskellige fag og discipliners indflydelse på vores faglige vidensgrundlag, fokuserer vi på de psykologiske og sociologiske diskurser. Disse diskurser har haft stor indflydelse og har også givet anledning til betragtelige spændinger inden for det sociale arbejdes faglige vidensgrundlag

– med stor variation internationalt og på tværs af forskellige praksisfelter – i det omfang, hvormed faget anerkender og konstituerer sig selv gennem disse diskurser. For eksempel er det mere sandsynligt, at socialarbejdere, der arbejder inden for psykiatri eller med rådgivning, er inspireret af – eller præget af – psykologiske diskurser, mens de socialarbejdere, der arbejder med socialt arbejde i lokalmiljøer eller med politikudvikling, sandsynligvis i højere grad vil trække betydeligt mere på og konstituere deres rolle ud fra sociologiske diskurser.

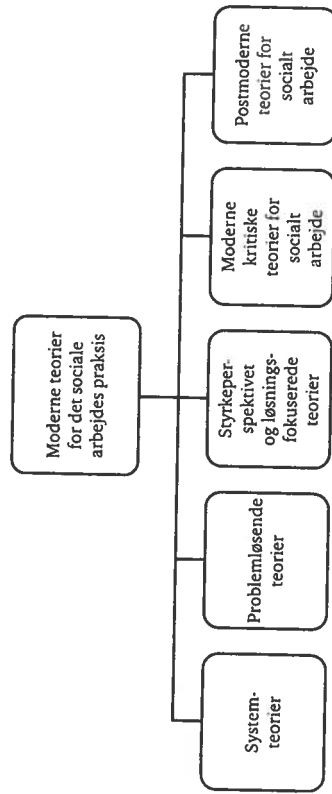
De 'alternative' diskurser eksisterer løst fra de andre to diskurser, men udøver ikke desto mindre en stærk indflydelse på konstruktionen af vores formål og praksis som socialarbejdere. Kapitel 5 ser nærmere på tre diskurser – borgerrettighedsdiskursen, de diskurser, der er forbundet med religion og spiritualitet, og den miljøorienterede diskurs. I den første udgave af denne bog blev termen 'borgerrettighedsdiskursen' brugt, men her taler vi om en 'borgerrettighedsdiskurs', der bedre afspejler konstruktionen af de mennesker, der efterspørger sociale serviceydelser, som rettighedsbærende borgere snarere end som (for) brugere af serviceydelser. Denne bredere opfattelse af borgeren som et individ med rettigheder inden for alle livets domæner – snarere end blot at have ret til at modtage serviceydelser – har været vigtig for forskellige progressive sociale bevægelser inden for social- og sundhedsområdet. Analysen af miljødiskursens indflydelse på socialt arbejde er ny i denne udgave og afspejler den stigende indflydelse, som bredere miljødebatter har på (re)konstruktionen af den faglige praksis.

Praksisteorier

I del 3 vil jeg se nærmere på praksisteorier, der er et specifikt aspekt af socialarbejderes faglige værktøjskasse. Praksisteorier bidrager i lighed med diskurser til konstruktionen af vores faglige formål, men i modsætning til diskurser repræsenterer praksisteorier bestemte måder, som vores profession har forsøgt at definere og udfolde sit faglige formål på. I nogle tilfælde kan de diskurser, der former vores kontekst, støde sammen med teorier for det sociale arbejdes praksis (et eksempel kunne være spændingerne mellem New Public Management-diskursen og den antitundertrykkende praksis), mens diskurser i andre tilfælde inspirerer

vores praksisteorier (et eksempel kunne være den indflydelse, som psykologiske og samfundsvidenskabelige diskurser har på vores praksisteorier).

I overensstemmelse med andre teoretikere på området (Howe, 1987:16; Payne, 2006) bruger jeg begrebet 'teorier for faglig praksis' – også kendt som teorier om socialt arbejde – om formelle teorier, som det er meningen skal vejlede og forklare det sociale arbejdes praksis. Praksisteorier er rammer, som er udviklet af socialarbejdere, og som tilbyder specifikke retningslinjer angående det sociale arbejdes formål og principperne for vores praksis og ofte peger på specifikke interventionemetoder. Del 3 er struktureret omkring fem grupper af praksisteorier – systemteorier, problemløsende teorier, styrkeperspektivet og løsningsfokusrede teorier, moderne kritiske teorier for socialt arbejde og postmoderne teorier for socialt arbejde, som illustreret i figur 1.2. Inden for hver gruppe af teorier beskrives og analyseres centrale moderne praksisteorier.

Figur 1.2 Moderne teorier for det sociale arbejdes praksis

Teorier for det sociale arbejdes praksis udvikler sig konstant, og nye teorier opstår også med udgangspunkt i disse teoretiske perspektiver. Mit centrale fokus her er på teorier, der er udviklet af socialarbejdere til socialarbejdere, eftersom de blev udviklet med henblik på mindst en – og ofte flere – kontekster for det sociale arbejdes praksis, og det er afgørende, at vi har kendskab til vores praksis-kontekst og faglige grundlag. Dette er vigtigt, fordi vores praksisteorier afspejler vores professions værdigrundlag og den specifikke karakter af vores arbejde, der

involverer at arbejde sammen med mennesker, der er sårbare og marginaliserede. Sheldon og Macdonald (2009:3) hævder, at:

Socialt arbejdes faglige territorium er den fattige, kriseramte, misbrugte og diskriminerede, forsømte, skrøbelige, ældre, psykisk syge og lovovertrædende borger, borgeren med indlæringsvanskeligheder eller et misbrug eller den på anden måde socialt marginaliserede borger i hans eller hendes sociale omstændigheder.

At erkende og kæmpe for sit eget teorigrundlag er ikke det samme som at benægte, at feltet også er under indflydelse fra andre fag. Således refererer jeg, hvor det er relevant, også til teorier fra andre fag i tilfælde, hvor disse teorier udvider vores forståelse for – eller vores evne til at implementere – teorier for det sociale arbejdes praksis. For eksempel introducerer jeg i kapitel 7 teorien om den motiverende samtale i relation til dens potentielle brug i problemløsende tilgange.

En kontekstuel tilgang ligger til grund for diskussionen af teorier for det sociale arbejdes praksis i del 3. Jeg vil belyse de historiske, geografiske og institutionelle kontekster, hvor de forskellige tilgange opstod. En forståelse af de oprindelige kontekster og formål med praksis, som forskellige specifikke teorier blev udviklet med henblik på, kan hjælpe os med at tilpasse og transformere disse praksisteorier inden for vores specifikke praksiskontekster og med henvisning til de unikke kendetegn ved enhver interaktion i praksis. Desuden vil jeg vise, at styrkerne og begrænsningerne ved hver teori må analyseres inden for specifikke praksiskontekster. Selv om mange socialarbejdere og akademikere har deres foretrukne praksisteori, vil jeg bestrebe mig på at præsentere en række forskellige tilgange snarere end at fremme en specifik praksisteori. Idet jeg vil foretage en kritisk analyse af udviklingen af og anvendelsesmulighederne for hver enkelt teoretisk tilgang, bestreber jeg mig på at hjælpe læseren med at fælde sine egne domme vedrørende anvendeligheden (eller manglen på samme) af en teori i forhold til deres specifikke praksiskontekst. For eksempel er det sådan, at selv i det tilfælde, hvor vi accepterer et teoretisk perspektiv, for eksempel en moderne kritisk teori for det sociale arbejde, som nyttigt, vil dens anvendelse i arbejdet

med udsatte børn og deres familier nødvendigtvis være en anden end brugen af den i arbejdet med udviklingen af et lokalmiljø.

Diskurser og praksisteorier: Hvad er forskellen?

Diskurser og praksisteorier er ressourcer, gennem hvilke vores faglige formål og praksis udformes. Praksisteorier (emnet for del 3) adskiller sig imidlertid i mindst to vigtige henseender fra de diskurser, der diskuteres i del 2.

For det første: Selv om diskurser kan være forbundet med en favorisering af en specifik gruppe, for eksempel læger eller jurister, er de en fælles ressource, der er udviklet og opretholdes af en række forskellige aktører og institutionelle praksisser, mens praksisteorier udvikles med øje for socialarbejdere og det sociale arbejdes praksis. For eksempel kræves det af socialarbejdere (og andre), der arbejder i institutionelle kontekster, hvor den biomedicinske diskurs er dominerende, at de udvikler evnen til at bruge og – i situationer, hvor dette er nødvendigt – fortolke biomedicinske begreber (se Opie, 1995). I modsætning hertil gælder det, at mens andre fagfolk kan bruge begreber fra teorier for det sociale arbejdes praksis, for eksempel begreber vedrørende brugeres styrker og resiliens, er det primære formål med disse teorier at fungere som retningslinjer for specifikke former for det sociale arbejdes praksis. Ja, faktisk er mange teorier for det sociale arbejdes praksis blevet udviklet inden for specifikke kontekster for det sociale arbejdes praksis, og deres anvendelse ud over disse sammenhænge kræver ofte en tilpasning af de oprindelige begreber, så de lever op til andre institutionelle konteksters andledes krav. For eksempel blev styrkeperspektivet oprindeligt udviklet med henblik på praksis i forbindelse med psykiatriske tilbud til mennesker, der led af kroniske psykiske sygdomme, og tilpasning til andre felter såsom arbejdet med udsatte børn og deres familie kræver en hensyntagen til de specifikke krav til socialarbejders praksis i denne kontekst (se Turnell & Edwards, 1999).

For det andet: Mens diskurser former den viden, der indgår i praksis, og de magtrelationer, denne praksis er præget af, ved at påvirke, hvad der regnes for sandt og gyldigt, og hvem der anerkendes som autoriteter, er formålet med praksisteorier at tilbyde en række muligheder for at forstå og reagere på bestemte problemstillinger. I relation til det sociale arbejdes praksis betyder dette, at vi

inden for de institutionelle praksiskontekster ofte ikke har den store mulighed for at påvirke de diskurser, der findes inden for disse kontekster. Et fokus på kritisk diskursanalyse kan hjælpe os med at forstå – og måske også strategisk anvende – de muligheder, som disse diskurser giver os for at realisere vores værdier og mål. For eksempel har den stigende indflydelse, som borgerrettighedsdiskursen har haft inden for dele af social- og sundhedssektoren, givet patienter og brugere nye muligheder for at udfordre nogle af relationerne vedrørende magt og viden (se Crossley & Crossley, 2001; Shakespeare, 2006; Tilley et al., 2012). I modsætning hertil giver praksisteorier os forskellige muligheder for at fortolke vores formål og muligheder for at forstå og respondere på klienters behov. For eksempel henleder en problemløsende tilgang (kapitel 7) vores opmærksomhed på at opnå en gensidig forståelse med brugere og en trinvis tilgang til at løse definerede problemstillinger, mens en antiundertrykkende tilgang (kapitel 9) opmuntrer til en åbenhjst politisk konstruktion af brugeres problemstillinger og anvendelsen af kritisk bevidsthed og kollektive strategier til at opnå individuel og social forandring.

Hvorfor konteksten er vigtig

Denne bog forener en dynamisk praksismodel med en kritisk indføring i de ideer, der former de institutionelle praksiskontekster og de centrale teorier for konkret praksis. Ved at integrere analysen af kontekst og teori bestræber jeg mig på at give socialarbejdere øgede muligheder for at bruge og udvikle teorier in situ. En diskussion af teorier for det sociale arbejdes praksis og det sociale arbejdes praksiskontekster finder normalt sted i separate domæner, hvilket opleves som frustrerende for dem, der arbejder med udviklingen af formelle teorier, og for udvendte socialarbejdere. En af de måder, hvorpå vi kan fremme dialogen mellem disse to 'verden', er at anerkende den store indflydelse, som konteksten har for brugen og udviklingen af praksisteorier.

Det er meningen med denne bog, at den aktivt skal bruges af dig, læseren. Jeg opfordrer dig til at reflektere over de perspektiver, der præsenteres her, og over, i hvor høj grad de kan anvendes i dine aktuelle eller mulige praksiskontekster. I hvert kapitel kan man finde en beskrivelse af den tid og det sted, hvor de for-

skellige diskurser og praksisteorier blev udviklet, og en beskrivelse af centrale antagelser, der ligger til grund for disse. Formålet med denne baggrundsorientering er at hjælpe dig med at reflektere over, hvad de kontekster, som de forskellige diskurser eller teorier har udviklet sig i, og de antagelser, de hviler på, har til fælles med de kontekster, som du oftest praktiserer i, eller hvad der adskiller dem. For eksempel opstod de fleste praksisteorier i en bestemt geografisk og historisk kontekst og ofte med en bestemt konkret problemstilling for øje, såsom ønsket om at kunne rådgive mennesker, der oplever udfordringer i hverdagen, eller – som det er tilfældet i forbindelse med en borgerretighedsdiskurs – ønsket om at fremme den politiske autonomi hos de mennesker, der er brugere af social- og sundhedssektoren. Ved at forstå disse oprindelige kontekster og de antagelser, der ligger til grund for dem, øger vi vores evne til kritisk at analysere de ideer, der former vores praksiskontekster, og – når det er passende – at tilpasse og udvikle teorier i vores specifikke praksiskontekster. Denne tilgang opfordrer dig til aktivt og reflekterende at forholde dig til det præsenterede stof og overveje perspektivernes muligheder såvel som begrænsninger i dine praksiskontekster og yderligere udfordre eller udvikle disse perspektiver. Muligheder for at forholde sig til perspektivernes understøttes i hvert kapitel af øvelser, cases og spørgsmål.

Jeg vil i løbet af bogen opfordre dig til at overveje implikationerne af det præsenterede stof i relation til praksis med klientgrupper med en anden kulturel og sproglig baggrund. Traditionelt har man været tilbøjelig til at karakterisere socialt arbejde med mennesker fra ikkeangelsaksiske kulturer som et specialiseret praksisområde. Inden for faget er der imidlertid – i kølvandet på koloniseringen og i en globaliseret verden – opstået en stigende erkendelse af, at socialarbejdere interagerer med brugere fra en lang række grupper med andre kulturelle og sproglige baggrunde. For eksempel er oprindelige folk i Australien, USA og Canada (aboriginere og indianere) overrepræsenteret blandt brugere inden for mange dele af det sociale system, for eksempel i arbejdet med udsatte børn og deres familier, og inden for kriminalforsorgen, for eksempel i arbejdet med indsatte i ungdomsfængsler og fængsler generelt. Derudover har globaliseringen ført til en massiv immigration af mennesker, især fra Afrika, Asien og Østeuropa til postindustrielle lande, og derfor kan socialarbejdere – selv i 'mainstream'-mil-

jøer – forvente at være i kontakt med brugere med en anden kulturel og sproglig baggrund. En kulturelt forstående praksis indebærer, at socialarbejdere udvikler en forståelse af disse klientgruppers historie og kulturelle normer og overvejer implikationerne af dette for praksis. Det er derfor vigtigt, at du reflekterer både over den kulturelle og sproglige baggrund hos de mennesker, du arbejder med, og over styrkerne og begrænsningerne i de forskellige perspektiver, der her præsenteres, med henblik på en praksis med disse grupper af mennesker.

Konklusion

Socialarbejdere praktiserer i en lang række forskellige kontekster med mennesker, der oplever en lang række problemstillinger og forskellige former for undertrykkelse. En del af socialarbejderes opgave er at være forandringsagenter i konkret praksis, i vores organisatoriske kontekster og i samfundet mere generelt. Jeg håber, at denne bog vil øge socialarbejderes evne til at forstå og bidrage til professionens evne til at bruge sine praksiskontekster og formelle teoretiske grundlag til at skabe forandring til fordel for de sårbare befolkningsgrupper, vi arbejder med. Skabelsen af forandringer af denne art bør være vores primære og samlende anliggende.

Opsummerende spørgsmål

1. Hvad betyder termen 'diskurs'?
2. Det hævdes, at diskurser har 'konkret indflydelse' på det sociale arbejdes praksis. Hvad betyder dette, og hvilke former for konkret indflydelse er der blevet identificeret i dette kapitel?
3. Diskuter en lighed og en forskel mellem 'diskurser' og 'teorier for det sociale arbejdes praksis'.

Anbefalet læsning

Candlin, C. & J. Crichton (eds.) (2010). *Discourses of Deficit*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Bogen udforsker, hvordan mennesker i forskellige kontekster, der er relevante for social- og sundhedssektoren, diskursivt konstrueres som 'mangelfulde'. Forfatte-

ren viser, hvordan den diskursive konstruktion af identiteter og forhold i forskellige kontekster som retsvæsenet og arbejdet med udsatte børn og deres familier konkret påvirker menneskers liv og legitimerer indgreb i deres personlige liv. Bogen er særlig god til at kaste lys over, hvordan sprog påvirker magtrelationer i det sociale arbejdes praksis og konkret påvirker menneskers liv.

Taylor, S. (2013). *What is Discourse Analysis?* London: Bloomsbury.

En kort, tilgængelig indføring i diskursanalyse. Den kan anbefales til læsere, der ønsker at forstå oprindelsen til denne måde at analysere praksiskontekster på og dens styrker og begrænsninger.

KAPITEL 2

En dynamisk praksismodel

I dette kapitel vil jeg se nærmere på den dynamiske model for det sociale arbejdes praksis, der forsøger at kaste lys over de processer, gennem hvilke vores faglige formål konstrueres i det sociale arbejdes praksis. Elementerne i denne model inkluderer institutionelle kontekster, grundlaget for den faglige praksis, brugeres behov og forventninger og vores egen fremvoksende ramme for praksis. Først vil jeg se på, hvordan den dynamiske model passer til den kontekstuelle tilgang, der blev introduceret i kapitel 1. Jeg vil dernæst se nærmere på de enkelte elementer i modellen. Dernæst vil jeg diskutere tre tilgange til brug af teori, og hvordan den dynamiske model kan oplyse vores brug af teori i praksis.

En mangfoldig praksis og konstruktionen af et formål

Den dynamiske praksismodel (se figur 2.1 nedenfor) tilvejebringer en ramme for at forstå, hvordan vores faglige formål konstrueres i praksis. Som diskuteret i kapitel 1 er socialt arbejde en aktivitet, der udøves i mange forskellige kontekster. Vores faglige formål og vores tilgange til praksis varierer alt efter de forskellige historiske, geografiske og institutionelle praksiskontekster. Derudover er socialt arbejde en forhandlet aktivitet. Mange faktorer bidrager til forhandlingen om formålet med vores praksis, herunder de diskurser, der former vores institutionelle kontekst, vores formelle faglige grundlag, bruges forventninger såvel som vores individuelle rammer for praksis. Nogle gange hænger disse faktorer sammen, og socialarbejdere oplever en sammenhæng mellem deres kontekst, deres formelle faglige grundlag og deres individuelle ramme for praksis. Ofte eksisterer denne sammenhæng imidlertid ikke, og i stedet må socialarbejdere forholde sig til konflikten mellem deres formelle faglige grundlag og forskellige forventninger fra den institutionelle kontekst og fra brugeres og lokalmiljøers opfattelser af behov og berettigede krav. For eksempel er det muligt, at socialarbejdere har en primær rolle i arbejdet med udsatte børn og deres familier er defineret af institutionen som gående ud på at vurdere og fjerne risiko i den foreliggende